

Αυστηρότητα αλλά και ανάπτυξη

Δήλωση της ευρωπαϊκής επιτροπής προσανατολισμού της δεξαμενής σκέψης Notre Europe

Η κρίση χρέους που κλονίζει την πλειονότητα των δυτικών χωρών φέρνει την Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη της αντιμέτωπα με το εξής τρομακτικό δίλημμα: από τη μια καλούνται να προβούν σε δημοσιονομικές προσαρμογές και διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις αλλά από την άλλη να μεριμνούν για τη διαφύλαξη των προοπτικών ανάπτυξης, προκειμένου να διαφαινεται η ελπίδα για τους πολίτες τους.

«Αυστηρότητα για τα κράτη, ανάπτυξη για την Ευρώπη»: η διατύπωση αυτή του Tommaso Padoa-Schioppa¹ δεν αποκρύπτει την αναγκαιότητα της αντιμετώπισης του διλήμματος αυτού σε εθνικό επίπεδο μέσα από την εφαρμογή ριζικών μεταρρυθμίσεων, που θα περιλαμβάνουν το στόχο της μείωσης των ανισοτήτων και συνεπώς και της ανάδειξης της αειφόρου ανάπτυξης. Ωστόσο η φράση αυτή εμμένει στην πρόσθετη αξία των επεμβάσεων της ΕΕ, στις οποίες προέχει για οικονομικούς, κοινωνικούς και πολιτικούς λόγους να δώσουμε υψηλότερη προτεραιότητα.

Εξυπακούεται ότι οι κανόνες του συμφώνου σταθερότητας πρέπει να τηρούνται, όπως άλλωστε και στο παρελθόν, έστω και μόνο για χάρη της υπόληψης της ΕΕ έναντι των μελλοντικών γενεών και για να μην αλλοτριωθεί η κυριαρχία ενώπιον των πιστωτών του ιδιωτικού τομέα. Όμως η ΕΕ δεν είναι δυνατόν να προβάλλεται αποκλειστικά ως μια Κοινότητα που απαγορεύει τα ελλείμματα δια μέσου του νομικού ή πολιτικού εξαναγκασμού. Πρέπει εκ παραλλήλου, πέραν από τον καίριο ρόλο που διαδραματίζει κάθε κράτος μέλος της ξεχωριστά, να συμβάλλει στην αντιμετώπιση της ανεργίας, η οποία ξεπέρασε το 10% σε πανευρωπαϊκή κλίμακα, και της οικουμενικής ύφεσης της οικονομικής δραστηριότητας. Η ΕΕ πρέπει επίσης να παρουσιάζεται, εκτός της ευρωζώνης, ως πηγή ανάπτυξης. Άλλωστε έχει σαφές προβάδισμα να κινητοποιηθεί για τα θέματα αυτά με βάση τις σοβαρές αποφάσεις που καλείται να πάρει το 2012.

Η ΕΕ πρέπει συν τοις άλλοις να ολοκληρώσει την επέκταση της ενιαίας αγοράς, 20 χρόνια μετά την προθεσμία του «1992», που λειτούργησε ως κίνητρο, προκειμένου να επωφεληθεί από το δυνητικό επίπεδο ανάπτυξης και απασχόλησης που ακόμα δεν έχει εκμεταλλευτεί επαρκώς. Σύμφωνα με την έκθεση του Mario Monti του 2010, απομένουν πολλά να γίνουν, ειδικά όσον αφορά τις υπηρεσίες, την ψηφιακή οικονομία και τις κρατικές προμήθειες. Αυτό είναι απολύτως εφικτό να πραγματοποιηθεί στα πλαίσια ενός εγχειρήματος που διέπεται από ισορροπία, και που ενσωματώνει δεόντως τους κοινωνικούς στόχους και το σεβασμό του περιβάλλοντος. Με την Πράξη για την ενιαία αγορά, η Επιτροπή εκτίμησε ότι μέσα στα επόμενα 10 χρόνια είναι εφικτό να υπάρξει αύξηση της δυνητικής ανάπτυξης κατά τουλάχιστον 4% του ΑΕγχΠ. Μάλιστα πρόσφατα εισηγήθηκε

¹ Πρώην Υπουργός Οικονομικών της Ιταλίας, πρώην μέλος της Εκτελεστικής Επιτροπής της ΕΚΤ, Πρόεδρος του Notre Europe μεταξύ 2005 και 18^{ης} Δεκεμβρίου 2010, ημέρα του θανάτου του.

την επιτάχυνση των διαδικασιών που θα μας οδηγήσουν στην προοπτική αυτή. Πράγματι, τα κράτη μέλη και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχουν καθήκον να ανταποκριθούν στην πρώτη αυτή πρόκληση. Η ΕΕ πρέπει επίσης να επωφεληθεί από την επικείμενη υιοθέτηση του νέου πολυετούς χρηματοπιστωτικού πλαισίου, αφού ο κοινοτικός προϋπολογισμός είναι καταρχήν εργαλείο αλληλεγγύης αλλά και ανάπτυξης. Ο προϋπολογισμός πρέπει συνεπώς να συμβάλλει περισσότερο στην ανάπτυξη ευρωπαϊκών ερευνητικών προγραμμάτων, αλλά και να ευνοεί περισσότερο την εξέλιξη της ενιαίας αγοράς, κυρίως μέσα από τη χρηματοδότηση των υποδομών κοινής ωφέλειας στον τομέα των μεταφορών, της ενέργειας και των επικοινωνιών. Συνεπώς, είναι απαραίτητο το 2012 να εγκριθούν τα 50 δισεκατομμύρια ευρώ που πρότείνει η Επιτροπή για το διάστημα 2014-2020, και στη συνέχεια να εκταμιευθούν σε κοινοπραξία με ιδιωτικές χρηματοδοτήσεις προκειμένου να μεγιστοποιηθεί η μόχλευση του προϋπολογισμού της ΕΕ. Όμως είναι εξίσου απαραίτητο, αφού αποφασιστεί μια πιο ευέλικτη και πιο έγκαιρη αξιοποίηση των διαρθρωτικών πόρων προς χώρες που αντιμετωπίζουν δυσκολίες, η ΕΕ να διαθέσει άμεσα ένα ισοδύναμο ποσό υπέρ των υποδομών κοινή ωφέλειας. Η έκτακτη αυτή κινητοποίηση από τη φύση της θα επιφέρει εκ νέου ισορροπία σε μια περίοδο ύφεσης που αποτελεί απόρροια της τρέχουσας δημοσιονομικής εξυγίανσης.

Συμπληρωματικά ως προς τις δημοσιονομικές παρεμβάσεις, θα πρέπει επιτέλους η ΕΕ και ειδικότερα η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ETE), να δεσμευθούν απευθείας στην έκδοση ομολόγων αποκλειστικά για τη χρηματοδότηση των μελλοντικών δαπανών, πρωτίστως δε για τις υποδομές και το περιβάλλον. Η έκδοση ευρωπαϊκών ομολόγων μπορεί να ανταποκριθεί στις τεράστιες ανάγκες επενδύσεων που εντοπίζονται στην Ευρώπη και να επιτρέψουν την ανάπτυξη των δαπανών αυτών που σε αρκετά κράτη μέλη βρίσκονται στο βωμό της περικοπής. Η ΕΤΕ έχει τη δυνατότητα να ανταποκριθεί ικανοποιητικά στην έκδοση των ομολόγων αυτών. Με τον τρόπο αυτό, η ετήσια ικανότητα χρηματοδότησης της ΕΤΕ θα φθάσει τα 200 δισεκατομμύρια ευρώ (αντί των 80 επί του παρόντος), με βάση την ενίσχυση κεφαλαίου και των εγγυήσεων που θα δώσουν τα κράτη μέλη.

Εσωτερική αγορά, κοινοτικός προϋπολογισμός, ευρωπαϊκά ομόλογα: αυτά είναι τα 3 μέσα τα οποία εάν συνδυαστούν μπορούν να δημιουργήσουν σχεδόν άμεση επαύξηση της δραστηριότητας και σημαντικά οφέλη από την ενδογενή μεσοπρόθεσμη ανάπτυξη. Αυτό το «πακέτο για την ανάπτυξη» είναι απαραίτητο για να ξεорκίσουμε τις εξαιρετικά δυσμενείς οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις από την ενδεχόμενη παρατεταμένη διάρκεια της ευρωπαϊκής ατονίας καθώς και να ενισχύσουμε τη νομιμότητα της ΕΕ έναντι των κρατών μελών και των πολιτών της.